

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової
адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса
Шевченка
Кафедра педагогіки, психології та соціальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ»

рівень вищої освіти: другий (магістерський)
галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальність: І10 Соціальна робота та консультування
освітньо-професійна програма: «Соціальна робота та консультування»

Безносюк О. О. Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія дослідження проблем соціальної роботи та консультування» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності ІІО Соціальна робота та консультування освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування». Кременець, 2026. 23 с.

Розробник: Безносюк Олександр Олександрович, професор, кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології та соціальної роботи Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Протокол №1 від «27» серпня 2026 року.

Зав. кафедри

М. Ярошук

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціалізація, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	Нормативна	
Кількість модулів - 1			
Змістових модулів – 2	Спеціальність: І10 Соціальна робота та консультування Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота та консультування»		
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна програма: І 10 Соціальна робота та консультування Освітній ступінь: другий (магістерський)	Рік підготовки	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання - 1		1	1
		Семестри	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 4		1	1
		Лекції	
		26	6
		Практичні / семінарські	
		26	8
		Самостійна робота	
		68	106
Вид контролю: екзамен			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 43,3 / 56,7
для заочної форми здобуття освіти – 11,7 / 88,3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Вивчення освітнього компонента «Методологія дослідження проблем соціальної роботи та консультування» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування» другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, спеціальність І10 Соціальна робота та консультування, і є нормативним (обов'язковим) освітнім компонентом циклу професійної підготовки (ОК 4). Вивчення дисципліни передбачає формування у здобувачів системно-теоретичного уявлення про основи методології дослідження проблем соціальної роботи та консультування і підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних відповідально діяти згідно з принципами відкритого і демократичного суспільства. Політика ОК передбачає дотримання принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка.

Мета освітнього компонента – підготовка фахівців, здатних розв'язувати актуальні задачі і проблеми у соціальній сфері, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій, які характеризуються невизначеністю умов і вимог, зокрема здійснення соціальної роботи з урахуванням сучасного стану соціальних запитів і забезпечення.

У результаті вивчення освітнього компоненту здобувач освіти повинен оволодіти такими **компетентностями**:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи. ФК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації на етапі раннього втручання. ФК 6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг. ФК 15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проєктів і технологій. ФК 16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.
Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти сформульований у термінах програмних результатів навчання	
	ПРН 2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження. ПРН 3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово. ПРН 5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних. ПРН 14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики. ПРН 20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ

Тема 1. Наукове пізнання та методологія дослідження проблем соціальної роботи та консультування

Поняття науки, її основні цілі, функції та завдання. Наукове знання та його особливості. Соціальна робота як наукова і професійно-практична сфера. Сучасні напрями досліджень у соціальній роботі та консультуванні.

Формування наукового мислення у здобувачі вищої освіти. Науковий факт, проблемна ситуація та наукова проблема. Постановка та обґрунтування наукової проблеми. Наукова гіпотеза та її значення в дослідженні. Поняття методології, методологічного підходу, методу, методики та технології дослідження. Теоретичні та емпіричні методи наукового пізнання. Системний, комплексний та міждисциплінарний підходи до дослідження проблем соціальної роботи та консультування.

Тема 2. Методологічні засади наукового дослідження проблем соціальної роботи та консультування

Поняття та структура наукового дослідження. Співвідношення теоретичної та емпіричної складових дослідження. Загальнонаукова та конкретнонаукова методологія. Основні методологічні принципи та підходи до дослідження проблем соціальної роботи та консультування. Системний, комплексний, міждисциплінарний, діяльнісний, особистісно орієнтований та клієнтоцентрований підходи. Визначення об'єкта, предмета, мети і завдань наукового дослідження. Формулювання проблеми та дослідницьких питань. Логіка та основні етапи наукового дослідження. Вибір та обґрунтування теми наукового дослідження. Завдання, програма і зміст наукового дослідження. Кваліфікаційна робота, структурні елементи, особливості роботи над розділами магістерського дослідження. Генеральна та вибіркова сукупність. Основні принципи формування вибірки. Планування емпіричного дослідження соціальних проблем, потреб клієнтів, соціальних послуг і консультативної діяльності. Проектування прикладного наукового дослідження та розроблення соціальних проєктів і технологій на основі результатів дослідження.

Тема 3. Методи збору та аналізу емпіричних даних у науковому дослідженні

Поняття та класифікація методів наукового дослідження. Основні методи збору емпіричних даних: спостереження, експеримент, опитування, анкетування, інтерв'ю, фокус-група. Методи аналізу документів, наукових джерел і продуктів діяльності. Рейтингові методи та самооцінювання. Соціометричний метод. Тестування та особливості використання тестових методик у дослідженнях проблем соціальної роботи та консультування. Вимоги до дослідницького інструментарію. Надійність, валідність та об'єктивність методів і методик. Кількісний та якісний аналіз отриманих даних. Табличне та графічне представлення результатів. Інтерпретація та узагальнення результатів дослідження. Особливості дослідження соціальних ситуацій у системі раннього втручання. Оцінювання потреб та факторів ризику для планування соціальної підтримки.

Тема 4. Кількісні соціологічні та якісні методи дослідження проблем соціальної роботи та консультування

Кількісні соціологічні та якісні методи вивчення соціальних проблем, потреб, досвіду та ставлення клієнтів. Опитування та анкетування: види, можливості та обмеження. Структура анкети, види запитань, шкали та варіанти відповідей. Інтерв'ю: структуроване, напівструктуроване та глибинне. Фокус-група як метод дослідження досвіду, потреб і ставлень учасників. Спостереження та способи фіксації його результатів. Аналіз документів і вторинних даних. Використання статистичної та професійної інформації соціальних служб, результатів оцінювання потреб і моніторингу соціальних послуг. Дослідження окремого випадку у соціальній роботі та консультуванні. Етичні вимоги до збору даних. Забезпечення конфіденційності, добровільності участі, безпеки та недопущення повторної травматизації учасників дослідження.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОБРОБКА, АНАЛІЗ ТА ПРЕДСТАВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ

Тема 5. Методи математичної статистики аналізу результатів досліджень у соціальній роботі та консультуванні

Вимірювання та основні шкали вимірювання. Кодування, систематизація та підготовка емпіричних даних до статистичного аналізу. Методи описової статистики: частотний аналіз, середнє арифметичне, медіана, мода, дисперсія, стандартне відхилення. Перевірка статистичних гіпотез та визначення статистичної значущості результатів. Основні методи порівняння результатів. Кореляційний аналіз та визначення сили й напрямку взаємозв'язків між показниками. Регресійний аналіз та його можливості для визначення впливу одних показників на інші. Вибір статистичного методу відповідно до мети дослідження, типу даних та рівня їх вимірювання. Табличне, графічне та схематичне представлення результатів статистичного аналізу. Інтерпретація, узагальнення та формулювання висновків за результатами статистичної обробки даних у дослідженнях соціальних проблем, потреб клієнтів і соціальних послуг. Інтерпретація результатів дослідження та їх використання для обґрунтування практичних рішень. Формулювання рекомендацій для вдосконалення соціальної роботи та консультування.

Тема 6. Академічна доброчесність у науково-дослідницькій діяльності у сфері соціальної роботи та консультування

Поняття академічної культури та академічної доброчесності. Основні цінності та принципи академічної доброчесності. Законодавчі та нормативні засади академічної доброчесності. Основні вимоги до виконання наукових і кваліфікаційних робіт. Авторство та авторський внесок. Академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, приписування та відчуження авторства та інші порушення академічної доброчесності. Недоброчесне

використання результатів, згенерованих ШІ. Запобігання порушенням академічної доброчесності. Права та обов'язки учасників освітнього процесу. Відповідальність за порушення академічної доброчесності. Академічна доброчесність як складова професійної та дослідницької культури фахівця із соціальної роботи та консультування. Вимоги внутрішніх нормативних документів Академії щодо забезпечення академічної доброчесності.

Тема 7. Перевірка робіт на академічний плагіат і текстові збіги

Поняття академічного плагіату та його основні ознаки. Види некоректних запозичень. Правильне та неправильне парафразування. Текстова подібність і академічний плагіат: відмінність між технічним показником текстових збігів і встановленням порушення академічної доброчесності. Сучасні системи та цифрові інструменти виявлення текстових збігів. Порядок підготовки академічних і кваліфікаційних робіт до перевірки. Аналіз звіту про текстові збіги та визначення їхніх джерел. Перевірка правильності цитування і бібліографічних покликань. Способи усунення некоректних запозичень: цитування, перафразування, узагальнення та доопрацювання тексту. Повторна перевірка роботи та документування результатів. Відповідальність автора за самостійність і доброчесність академічного тексту.

Тема 8. Цитування та інформаційно-бібліографічне забезпечення досліджень у соціальній роботі та консультуванні

Поняття та основні принципи академічного цитування. Пряме і непряме цитування, перафразування та узагальнення. Правила оформлення бібліографічних покликань і списку використаних джерел. ДСТУ 8302:2015 та міжнародні стилі цитування. Пошук і відбір наукових джерел для дослідження проблем соціальної роботи та консультування. Робота з бібліотечними каталогами, електронними репозитаріями та науковими інформаційними ресурсами, зокрема Google Scholar, Scopus, Web of Science. Критичне оцінювання наукових джерел за критеріями актуальності, достовірності, наукової якості та відповідності темі дослідження. Виявлення псевдонаукових і хижацьких видань. Бібліографічні менеджери та цифрові інструменти для організації джерельної бази. Особливості цитування наукових публікацій, монографій, дисертацій, нормативно-правових актів, статистичних матеріалів, матеріалів конференцій та електронних ресурсів. Пошук і використання українських та іноземних наукових джерел. Робота з міжнародними науковими базами даних. Формування та систематизація бібліографії дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових	Кількість годин
-----------------	-----------------

модулів і тем	Денна форма здобуття освіти				Заочна форма здобуття освіти			
	Усьо- го	Лекції	Сем.з.	С.р.	Усьо- го	Лекції	Сем. з.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ								
Тема 1. Наукове пізнання та методологія дослідження проблем соціальної роботи та консультування	16	4	2	8	14	1	1	12
Тема 2. Методологічні засади наукового дослідження проблем соціальної роботи та консультування	16	4	4	8	14	1	1	12
Тема 3. Методи збору та аналізу емпіричних даних у науковому дослідженні	16	4	4	8	14	1	1	12
Тема 4. Кількісні соціологічні та якісні методи дослідження проблем соціальної роботи та консультування	16	4	4	8	14	1	1	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОБРОБКА, АНАЛІЗ ТА ПРЕДСТАВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ								
Тема 5. Методи математичної статистики аналізу результатів досліджень у соціальній роботі	16	4	4	8	14	1	1	12

та консультуванні								
Тема 6. Академічна доброчесність у науково-дослідницькій діяльності у сфері соціальної роботи та консультування	14	2	2	10	17	–	1	16
Тема 7. Перевірка робіт на академічний плагіат і текстові збіги	12	2	2	8	15	–	1	14
Тема 8. Цитування та інформаційно-бібліографічне забезпечення досліджень у соціальній роботі та консультуванні	14	2	4	10	18	1	1	16
УСЬОГО ГОДИН	120	26	26	68	120	6	8	106

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Денна (год.)	Заочна (год.)
1	Наукове пізнання та методологічне мислення дослідника у сфері соціальної роботи та консультування	2	2
2	Визначення проблеми, об'єкта, предмета, мети, завдань і гіпотези наукового дослідження	2	
3	Проектування дослідження проблем соціальної роботи та консультування: програма, етапи, дослідницькі питання	2	
4	Вибір методів дослідження відповідно до мети та завдань соціальної роботи	2	
5	Опитування та анкетування у	2	

	дослідженні соціальних проблем: розроблення дослідницького інструментарію		2
6	Інтерв'ю, фокус-група та спостереження як методи дослідження у соціальній роботі та консультуванні	2	
7	Кількісні соціологічні та якісні методи дослідження та аналіз досвіду клієнтів соціальних послуг	2	
8	Кількісний аналіз емпіричних даних: таблиці, діаграми, описова статистика та інтерпретація результатів	2	
9	Застосування математико-статистичних методів у дослідженнях соціальної роботи та консультування	2	2
10	Академічна доброчесність і запобігання порушенням у науково-дослідницькій діяльності	2	
11	Виявлення академічного плагіату та текстових збігів: аналіз і коректування наукового тексту	2	
12	Цитування, бібліографічні посилання та робота з науковими джерелами	2	2
13	Пошук, критичне оцінювання та систематизація наукової інформації: Google Scholar, Scopus, Web of Science та бібліографічні менеджери	2	
Усього годин:		26	8

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на семінарських та практичних заняттях

1–2 бали – здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання здобувача освіти є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати,

встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

4 бали – здобувач освіти володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; робить аргументовані висновки; критично оцінює нові факти; вирішує творчі завдання.

5 балів – здобувач освіти має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності, вирішує складні проблемні завдання; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію; самостійно виконує науково-дослідну роботу.

6. Самостійна робота

Тема 1. Наукове пізнання та методологія дослідження проблем соціальної роботи та консультування

1. Здійснити понятійно-категоріальний аналіз термінів «наука», «наукове знання», «методологія», «метод», «методика», «технологія дослідження» та встановити логічні зв'язки між ними.
2. Обрати актуальну проблему у сфері соціальної роботи або консультування та обґрунтувати її наукову і практичну значущість, визначити проблему, мету та очікуваний результат дослідження.
3. Проаналізувати можливості системного, комплексного та міждисциплінарного підходів у дослідженні обраної проблеми та визначити, який із них є найбільш доцільним.
4. Опрацювати 3–5 сучасних наукових джерел за обраною проблематикою та визначити методологічні підходи, методи і логіку проведених досліджень.

Тема 2. Методологічні засади наукового дослідження проблем соціальної роботи та консультування

1. Побудувати модель наукового дослідження обраної соціальної проблеми із визначенням основних етапів, їх послідовності та взаємозв'язку.
2. Для обраної проблеми сформулювати об'єкт, предмет, мету, завдання, дослідницькі питання та гіпотезу і пояснити логічний зв'язок між ними.
3. Визначити генеральну сукупність, вибірку та одиницю дослідження для запропонованого емпіричного дослідження.
4. Порівняти можливі способи формування вибірки та обґрунтувати вибір найбільш доцільного способу для конкретного дослідження.
5. Розробити дослідницький план за обраною проблемою із зазначенням мети, учасників, етапів, методів збору даних та очікуваних результатів.
6. Проаналізувати запропоновану дослідницьку ситуацію та визначити методологічні помилки у постановці мети, завдань, об'єкта, предмета або гіпотези.

Тема 3. Методи збору та аналізу емпіричних даних у науковому дослідженні

1. Систематизувати основні методи збору емпіричних даних у соціальній роботі та визначити сферу доцільного застосування кожного з них.
2. Для обраної проблеми сформулювати комплекс взаємодоповнювальних методів дослідження та пояснити, яку інформацію дає кожен із них.
3. Розробити фрагмент дослідницького інструментарію: анкету, опитувальник або план напівструктурованого інтерв'ю.
4. Проаналізувати вимоги до надійності, валідності та об'єктивності дослідницького інструментарію та визначити способи забезпечення його якості.
5. Розглянути професійну ситуацію, у якій необхідно отримати інформацію про потреби клієнта або соціальної групи, та обґрунтувати вибір методу збору даних.
6. Визначити можливі джерела похибок та спотворення емпіричних даних під час дослідження соціально вразливих груп і запропонувати способи їх мінімізації.

Тема 4. Кількісні соціологічні та якісні методи дослідження проблем соціальної роботи

1. Провести порівняльний аналіз кількісної та якісної стратегій дослідження соціальних проблем за визначеними критеріями.
2. Розробити структуру анкети для вивчення потреб, соціального самопочуття, доступності або якості соціальних послуг певної групи населення.
3. Підготувати сценарій напівструктурованого інтерв'ю для вивчення життєвого досвіду, потреб або оцінки отриманих соціальних послуг.
4. Розробити дизайн фокус-групового дослідження, визначивши мету, цільову групу, критерії добору учасників, тематичні блоки запитань та правила взаємодії.
5. Запропонувати змішану дослідницьку стратегію, у якій кількісні та якісні методи доповнюють один одного, та пояснити переваги такого підходу.
6. Проаналізувати етичні виклики проведення емпіричних досліджень із соціально вразливими групами та розробити правила безпечної взаємодії з учасниками.

Тема 5. Методи математичної статистики аналізу результатів досліджень у соціальній роботі та консультуванні

1. Систематизувати основні методи описової та аналітичної статистики, визначити їх призначення та умови застосування у соціальних дослідженнях.

2. Для кількох запропонованих дослідницьких ситуацій визначити відповідний статистичний метод та аргументувати його вибір з урахуванням характеру даних і мети аналізу.
3. Опрацювати запропонований масив емпіричних даних та визначити частоти, середнє арифметичне, медіану, моду і стандартне відхилення, здійснити коротку інтерпретацію результатів.
4. Сформулювати статистичну нульову та альтернативну гіпотези для обраної проблеми соціального дослідження.
5. Визначити доцільний метод кореляційного аналізу для встановлення взаємозв'язку між двома показниками та пояснити, як інтерпретувати отриманий результат.
6. Представити результати аналізу емпіричних даних у табличній або графічній формі та сформулювати обґрунтовані висновки щодо виявлених тенденцій.
7. Проаналізувати умовні результати статистичного дослідження та визначити, які висновки можна, а які не можна робити на підставі отриманих даних.

Тема 6. Академічна доброчесність у науково-дослідницькій діяльності

1. Систематизувати основні види порушень академічної доброчесності та визначити способи їх попередження під час виконання наукового дослідження.
2. Проаналізувати приклади плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, некоректного цитування та неналежного використання результатів роботи штучного інтелекту.
3. Розглянути ситуацію щодо розподілу авторського внеску у спільній науковій роботі та обґрунтувати принципи визначення авторства.
4. Розробити кодекс академічно доброчесної поведінки магістранта під час підготовки кваліфікаційної роботи.
5. Опрацювати нормативні документи Академії з питань академічної доброчесності та підготувати алгоритм дій здобувача вищої освіти для запобігання порушенням.
6. Проаналізувати типові ризики порушення академічної доброчесності на різних етапах підготовки наукової роботи та запропонувати профілактичні заходи.

Тема 7. Перевірка робіт на академічний плагіат і текстові збіги

1. На прикладі одного наукового фрагмента продемонструвати пряме цитування, коректний парафраз та некоректне запозичення.
2. Проаналізувати умовний звіт перевірки на текстові збіги та визначити характер виявлених збігів і необхідність їх доопрацювання.
3. Пояснити відмінності між поняттями «текстовий збіг», «текстова подібність», «запозичення» та «академічний плагіат».
4. Розробити покроковий алгоритм самоперевірки наукового тексту перед його поданням на перевірку.

5. Створити пам'ятку для магістранта «Коректне використання чужих ідей, текстів та результатів у науковій роботі».
6. Проаналізувати приклади текстів із різним рівнем подібності та визначити, які способи роботи з джерелами забезпечують академічну доброчесність.

Тема 8. Академічне цитування та інформаційно-бібліографічне забезпечення досліджень у соціальній роботі та консультуванні

1. Оформити добірку наукових джерел за ДСТУ 8302:2015 та перевірити правильність бібліографічних описів.
2. Порівняти оформлення бібліографічних посилань відповідно до ДСТУ та одного з міжнародних стилів цитування.
3. Здійснити пошук і відбір сучасних українських та іноземних наукових джерел за обраною проблемою соціальної роботи або консультування.
4. Сформувати тематичну бібліографічну добірку до власного дослідження та розподілити джерела за їх призначенням: теоретичні, емпіричні, нормативно-правові, методичні тощо.
5. Провести критичну оцінку наукових джерел за критеріями актуальності, достовірності, наукової обґрунтованості, авторитетності автора/видання та відповідності темі дослідження.
6. Розробити алгоритм пошуку наукової інформації для магістерського дослідження з використанням електронних наукових ресурсів та баз даних.
7. Підготувати пам'ятку «Як працювати з науковими джерелами під час підготовки магістерського дослідження».

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час самостійної роботи

1–2 бали – здобувач вищої освіти виявляє фрагментарні знання основних понять, категорій і положень методології наукових досліджень у соціальній роботі та консультуванні. Виконує завдання частково, допускає суттєві помилки під час формулювання наукової проблеми, мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження. Має труднощі з добором методів дослідження, аналізом наукових джерел та використанням наукової термінології. Таблиці, схеми, плани дослідження та інші матеріали є неповними або містять значні неточності. Потребує постійної допомоги викладача під час виконання завдань самостійної роботи.

3 бали – здобувач вищої освіти демонструє достатній рівень знань теоретико-методологічних засад наукового дослідження. Самостійно виконує більшість завдань, правильно визначає основні структурні елементи дослідження, обґрунтовує вибір окремих методів збору та аналізу даних. Уміє аналізувати наукові публікації, складати анкети, інтерв'ю, структурно-логічні схеми, порівняльні таблиці та короткі дослідницькі проекти. Виявляє

розуміння принципів академічної доброчесності, правил цитування та бібліографічного оформлення джерел. Відповіді є логічними та достатньо аргументованими, хоча можуть містити окремі неточності або недостатньо повне обґрунтування окремих положень.

4 бали – здобувач вищої освіти володіє глибокими знаннями методології досліджень проблем соціальної роботи та консультування. Самостійно й аргументовано формулює наукову проблему, мету, завдання, дослідницькі питання та гіпотези. Обґрунтовує вибір методологічних підходів, методів збору й аналізу емпіричних даних, критерії формування вибірки. Якісно розробляє інструментарій дослідження, виконує статистичні завдання, аналізує результати та формулює обґрунтовані висновки. Критично оцінює наукові джерела, дотримується принципів академічної доброчесності, правильно оформлює цитування та бібліографічні посилання. Виконує творчі та проблемно-пошукові завдання з незначними недоліками.

5 балів – здобувач вищої освіти демонструє системні, глибокі та міцні знання з методології наукових досліджень у соціальній роботі та консультуванні. Самостійно виконує всі види завдань на високому науково-методичному рівні, творчо застосовує знання під час розроблення програми дослідження, формування вибірки, підготовки дослідницького інструментарію та аналізу отриманих результатів. Уміє комплексно обґрунтовувати вибір кількісних, якісних і змішаних методів дослідження, коректно використовує елементи математичної статистики, здійснює критичний аналіз наукових джерел і результатів досліджень. Демонструє високий рівень академічної культури, дотримується принципів академічної доброчесності, коректно використовує та оформлює наукові джерела відповідно до національних і міжнародних вимог. Виявляє здатність до самостійного наукового пошуку, професійної рефлексії та формулювання практично значущих висновків для розвитку соціальної роботи та консультування.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. Підготовка змісту, вступу, визначення об'єкта, предмета, завдань та оформлення літературних джерел відповідно до тематики кваліфікаційних робіт.

2. Розроблення програми методологічного дослідження актуальної проблеми соціальної роботи та консультування: обґрунтування проблеми, визначення об'єкта, предмета, мети, завдань, дослідницьких питань, вибір методологічних підходів і методів дослідження, визначення вибірки, розроблення дослідницького інструментарію, обґрунтування етичних засад, визначення методів обробки й аналізу даних, форм представлення та інтерпретації результатів, формулювання очікуваних результатів і практичного значення дослідження. Список використаних джерел, оформлений відповідно до встановлених вимог академічного цитування.

Тематика ІНДЗ

- Дослідження потреб внутрішньо переміщених осіб у соціальних послугах.
- Доступність соціальних послуг для людей з інвалідністю.
- Задоволеність отримувачів якістю соціальних послуг.
- Потреби сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.
- Соціальна підтримка сімей військовослужбовців.
- Психосоціальна підтримка дітей і підлітків в умовах війни.
- Дослідження професійного вигорання фахівців соціальної роботи.
- Потреби людей похилого віку у соціальному обслуговуванні.
- Ефективність соціального супроводу сімей.
- Бар'єри звернення населення по соціальну допомогу.
- Досвід отримувачів соціальних послуг та чинники їх задоволеності.
- Потреби клієнтів соціальних служб у консультативній підтримці.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Під час оцінювання ІНДЗ враховуються:

- повнота, правильність і самостійність виконання завдання;
- актуальність та наукова обґрунтованість обраної теми дослідження;
- правильність формулювання проблеми, об'єкта, предмета, мети, завдань, дослідницьких питань і гіпотези дослідження;
- логічність та узгодженість структурних компонентів програми дослідження;
- обґрунтованість вибору методологічних підходів, методів дослідження та способів формування вибірки;
- якість розробленого дослідницького інструментарію (анкети, інтерв'ю, опитувальника тощо);
- здатність визначати етичні аспекти проведення дослідження та шляхи мінімізації можливих ризиків;
- обґрунтованість вибору методів обробки, аналізу та інтерпретації даних;
- уміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати та критично оцінювати наукову інформацію;
- використання сучасної наукової термінології та методологічного апарату дослідження;
- самостійний пошук, добір і критичне опрацювання наукових джерел;
- правильність оформлення списку використаних джерел відповідно до вимог академічного цитування;
- логічність, послідовність, аргументованість висновків та очікуваних результатів дослідження;
- практична значущість запропонованого дослідження для розвитку соціальної роботи та консультування;
- дотримання принципів академічної доброчесності;
- якість презентації та захисту результатів ІНДЗ.

Розподіл балів

1 бал – здобувач вищої освіти демонструє початковий рівень знань з методології наукових досліджень; робота не відповідає встановленим вимогам, містить значні змістові та структурні недоліки. Відсутній або неправильно визначений науковий апарат дослідження.

2 бали – здобувач вищої освіти виявляє фрагментарні знання з теми дослідження; частково визначає окремі структурні елементи дослідження, але не може належним чином обґрунтувати їх взаємозв'язок. Робота є неповною та недостатньо аргументованою.

3 бали – здобувач вищої освіти відтворює окремі теоретичні положення щодо організації наукового дослідження, однак припускається помилок у визначенні об'єкта, предмета, мети та завдань. Висновки мають описовий характер і недостатньо пов'язані зі змістом роботи.

4 бали – здобувач вищої освіти знає основні поняття методології досліджень, але допускає неточності у формулюванні структурних компонентів дослідження та виборі методів. Аналіз джерел поверховий, висновки недостатньо обґрунтовані.

5 балів – здобувач вищої освіти правильно визначає основні компоненти програми дослідження, використовує наукові джерела та професійну термінологію. Проте обґрунтування методологічних рішень є недостатньо глибоким, а окремі структурні елементи потребують доопрацювання.

6 балів – здобувач вищої освіти демонструє знання основних положень методології наукового дослідження; правильно формулює більшість компонентів наукового апарату, але недостатньо аргументує вибір методів, вибірки або інструментарію.

7 балів – здобувач вищої освіти самостійно виконує більшу частину завдання, послідовно розкриває тему, правильно визначає проблему дослідження, об'єкт, предмет, мету та завдання. Використовує наукові джерела, проте критичний аналіз інформації є недостатньо повним.

8 балів – здобувач вищої освіти логічно й послідовно розробляє програму дослідження, обґрунтовує вибір методів збору даних, визначає вибірку та основні етапи дослідження. Правильно оформлює джерела та демонструє розуміння принципів академічної доброчесності.

9 балів – здобувач вищої освіти самостійно аналізує наукові джерела, аргументовано обирає методологічні підходи та методи дослідження, розробляє якісний дослідницький інструментарій. Уміє систематизувати інформацію та формулювати обґрунтовані висновки.

10 балів – здобувач вищої освіти демонструє достатньо повні знання методології досліджень; програма дослідження є цілісною, логічною та обґрунтованою. Робота містить самостійний аналіз проблеми, належне методичне забезпечення та практично значущі висновки.

11 балів – здобувач вищої освіти вміє встановлювати взаємозв'язки між проблемою дослідження, методологічними підходами, методами та очікуваними результатами. Самостійно формулює висновки, оцінює можливості та обмеження обраного дослідницького дизайну.

12 балів – здобувач вищої освіти володіє глибокими знаннями методології наукових досліджень, критично оцінює наукові джерела, обґрунтовано визначає етичні аспекти дослідження та способи аналізу даних. Робота характеризується високим рівнем наукової аргументації.

13 балів – здобувач вищої освіти має системні та дієві знання, творчо підходить до розроблення програми дослідження, пропонує оригінальні методичні рішення, аргументовано визначає практичне значення майбутнього дослідження та можливості використання його результатів.

14 балів – здобувач вищої освіти виконує ІНДЗ на дослідницькому рівні, самостійно здійснює науковий пошук, критично аналізує сучасні наукові підходи, пропонує обґрунтований дизайн дослідження та практичні рекомендації щодо розв'язання досліджуваної проблеми.

15 балів – здобувач вищої освіти демонструє високий рівень методологічної культури та дослідницької компетентності. Самостійно розробляє цілісну, логічно завершену й науково обґрунтовану програму дослідження, коректно визначає всі компоненти наукового апарату, пропонує якісний дослідницький інструментарій, аргументовано обирає методи збору та аналізу даних, прогнозує практичне значення результатів. Робота відповідає вимогам академічної доброчесності, характеризується творчим підходом, високим рівнем самостійності та готовністю до виконання магістерського дослідження.

8. Методи навчання

Лекції із застосуванням слайдів та відеоматеріалів; пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, дискусія, диспут, вправи, ілюстрації, демонстрація, робота з літературою; навчальна дискусія; семінарські заняття; виконання ІНДЗ; аналіз кейсів; мультимедійні презентації із застосуванням ІКТ.

9. Методи контролю

Поточне оцінювання: усне та письмове опитування, самостійні роботи, виконання практичних завдань на семінарських заняттях, оцінка за ІНДЗ, підсумковий тест. Підсумковий контроль – екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			ІНДЗ	Підсумковий тест	Усього
C1,C2	C3,4	T5,6	C7,C8	C9	C10, C11	C12	C13			

5/5	5/5	5/5	5/5	5	5/5	5	5	15	20	100
-----	-----	-----	-----	---	-----	---	---	----	----	------------

**Відповідність національної шкали оцінювання академічної
успішності шкалі ЄКТС**

За шкалою ЄКТС	За національною шкалою	За шкалою академії	Підсумкова оцінка	
			Результати поточного та проміжного контролю – коефіцієнт 0,5	Результати здачі екзамену – коефіцієнт 0,5
A	Відмінно	90–100	90–100	90–100
B	Добре	82–89	82–89	82–89
C		75–81	75–81	75–81
D	Задовільно Задовільно	67–74	67–74	67–74
E		60–66	60–66	60–66
F	Незадовільно	35–59	35–59	35–59
FX		0–34	0–34	0–34

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90-100): Здобувач виявляє міцні, глибокі та системні знання; відповідь повна, логічна, містить аналіз та узагальнення; демонструє вміння самостійно знаходити та використовувати джерела інформації; виявляє варіативність мислення у розв’язанні практичних завдань.

Оцінка В «4» («добре») (82-89): Здобувач виявляє повні, ґрунтовні знання; демонструє вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію; при виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки.

Оцінка С «4» («добре») (75-81): студент виявляє ґрунтовні знання, але переважно репродуктивного характеру; при виконанні практичних завдань допускає окремі помилки; відповідь повна, але з деякими неточностями.

Оцінка D «3» («задовільно») (67-74): Знання основних положень є, але недостатня глибина та осмисленість; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал.

Оцінка E «3» («задовільно») (60-66): Мінімально достатні знання зі значними помилками; недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях.

Оцінка F «3» («Незадовільно» (з можливістю повторного складання)) (35-59): студент не має мінімально достатніх знань з

дисципліни; фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; відсутні вміння і навички в роботі з джерелами інформації.

Оцінка FX «3» («Незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)) (0-34): студент не відтворює значну частину навчального матеріалу; не має уявлення про об'єкт навчання; не вміє розв'язувати практичні завдання.

Академічна доброчесність: Роботи (академічні есе, проєкти) здобувачів вищої освіти повинні бути їхніми оригінальними дослідженнями чи результатом власних міркувань. Відсутність бібліографічних покликань на свідомо використаний текст, запозичення та використання чужого тексту (академічний плагіат), фабрикування джерел, імітація дослідження, списування, ухилення від здачі письмових робіт у визначений термін без поважних причин є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі та поведінці студента є підставою для реагування викладача відповідно до відповідно до «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності та етику академічних взаємовідносин у Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка» (2026), «Положення про запобігання академічному плагіату та впровадження практики належного цитування в освітній і науковій діяльності Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка» (2026).

11. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення дисципліни: робоча програма, тексти лекцій, завдання для індивідуальної роботи, підручники та посібники, періодичні фахові видання, тематичні інтернет-ресурси, матеріали освітньої платформи MOODLE.

12. Рекомендована література

Базова

1. Безносюк О. Основи, методологія і методи науково-педагогічних досліджень: підручник / за ред. А. М. Ломаковича. Київ: Printto, 2025. 429 с.
2. Безносюк О. Оформлення бібліографічного опису списку використаних джерел у наукових роботах: методичні рекомендації. Київ: Printto, 2025. 26 с.
3. Захаріна Т. Методологія соціальної роботи : навчальний посібник Соціальна робота у вимірах партнерства і співпраці / за заг ред. Надії Чернухи. Київ. Юрінком Інтер, 2025. С. 46-62.
4. Методика наукових досліджень: навч. посіб. / Мазур В., Липовий В., Мордванюк М., Вінниця : Твори, 2020. 203 с.
5. Методологія наукових досліджень у соціальній роботі: навч.-метод. посібн. / Уклад. Н. Коляда, Т.Кочубей, О.Кравченко, М. Скочко. Київ, 2021. 341 с.
6. Методичні рекомендації до написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського рівня вищої

освіти спеціальності ІІО Соціальна робота та консультування ОПП Соціальна робота та консультування / уклад.: Т. Новак, А. Заблудський. Кременець : КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2025. 37 с.

7. Пихтіна Н. Методологія психолого-педагогічних досліджень: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 315 с.

8. Основи наукових досліджень. Уклад.: М. Кудла, В. Коблик. Умань: Сочінський М., 2021. 185 с.

Допоміжна

1. Безносьок О. Методологія дослідження проблем соціальної роботи та консультування. Військова освіта і наука: сьогодення та майбутнє: зб. тез доповідей XXI Міжнар. наук.-практ. конф., т. 2. Київ: Військовий інститут КНУ імені Тараса Шевченка, 2025. С. 26–28.

2. Безносьок О. Методологія науково-педагогічних досліджень. Військова освіта і наука: сьогодення та майбутнє: зб. тез XX Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: Військовий інститут КНУ, 2024. С. 138–140.

3. Безносьок О. Основи, методологія та методи науково-педагогічних досліджень. Збірник тез доповідей Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих вчених. Київ: Військовий інститут КНУ, 2025. С. 25–26.

4. Болкотун З. Стандарти оформлення бібліографічних посилань. Наука України у світовому інформаційному просторі. 2018. Вип. 15. С. 73–79.

5. Петренко-Лисак А., Черногуб Н. Методичні рекомендації з проведення онлайн опитувань громадськості при плануванні громадських просторів. 2020. URL: <https://rm.coe.int/guidelinesfor-online-questionnaires-regulationson-public-spaces-deve/1680a09788>

6. Семигіна Т. Дослідження у соціальній роботі: призначення, межі та методологія: матер. кругл. стола «Дослідження у соціальній роботі: сучасні стратегії та етичні виклики» (Львів, 04 лют. 2019 р.). 2019. URL: <http://surl.li/efqcb>

7. Соціометрія: методичні вказівки до виконання ІНДЗ / Укл.: Філіпчук Н., Сибірка Л., Тодорюк С. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. 30 с. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/11/Metodychka-Sotsiometriya.pdf>

8. Як досліджувати публічні простори в Україні: напрями і методи. Практичний посібник / Кушніренко О., Петренко-Лисак А., Шутюк О. К.: ВАДЕКС, 2020. 38 с.

9. Коблик В.О. Використання формалізованих математичних моделей для аналізу педагогічних даних. Інноваційна педагогіка. Випуск 55. Том 2. 2023. С. 42–45. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/55/part_2/8.pdf

10. Коблик В.О. Штучний інтелект в освіті: можливості застосування інструментів та засобів в науковому дослідженні. Перспективи та інновації

Інформаційні ресурси

1. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Міністерство соціальної політики України. URL:
<https://www.msp.gov.ua/>
4. Верховна Рада України (законодавство). URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/>
5. Social Work and Education (журнал). URL: <https://swe.tnpu.edu.ua/>
5. ЮНІСЕФ в Україні. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/>